

ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ:
НАУКОВІ ЗАПИСКИ

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ

УДК 378:37.014.3:005.6(477)(4)

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.14547514>

**Стратегії забезпечення якості освіти в закладах вищої освіти України на
основі Європейських стандартів**

Зубченко Вікторія Володимирівна,

кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та
страхування Білоцерківського національного аграрного університету, 09117,
м. Біла Церква, площа Соборна 8/1, Україна,
vikazubchenko@ukr.net, ORCID <https://orcid.org/0000-0002-1292-1726>

Герасименко Ірина Олександрівна,

кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та
страхування Білоцерківського національного аграрного університету, 09117,
м. Біла Церква, площа Соборна 8/1, Україна,
irina-gerasimenko@ukr.net, ORCID <https://orcid.org/0000-0002-7829-8009>

Олянич Валентина Володимирівна,

доктор історичних наук, доцент, професор кафедри історії та суспільно-
економічних дисциплін Харківської гуманітарно-педагогічної академії,
61001, м. Харків, пров. Шота Руставелі 7, Україна,
valentina.olyanich@gmail.com, ORCID <https://orcid.org/0000-0002-7880-6579>

Прийнято: 04.12.2024 | Опубліковано: 23.12.2024

***Анотація:** обґрунтовано особливості стратегій забезпечення якості освіти в закладах вищої освіти України шляхом розкриття змісту їхніх складових на основі європейських стандартів, а також визначено основні напрями, доцільних для впровадження заходів, що спрямовані на підвищення якості вітчизняної вищої освіти. У дослідженні використано комплекс **методів**, зокрема загальнонаукові (аналіз, синтез), діалектичний та порівняльний. Це дало змогу здійснити аналіз стратегій забезпечення якості національної вищої освіти, що функціонують сьогодні, а також зіставити їх із вимогами положень європейських стандартів, оцінюючи рівень їх імплементації у вітчизняне законодавство про вищу освіту. У **результатах** дослідження з'ясовано, що при напрацюванні алгоритмів системи внутрішнього забезпечення якості освіти на основі європейських стандартів необхідним є врахування низки принципів, зокрема автономності університету, систематичності в здійсненні моніторингових процедур, упровадження міжнародних освітніх програм тощо. Європейські стандарти висувають вимоги щодо незалежності, автономності діяльності та відповідальності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (НАЗЯВО) й незалежних установ, які займаються оцінюванням та забезпеченням якості вищої освіти. У **висновках** зазначено успішну імплементацію цих вимог у законодавстві України про вищу освіту, зокрема в Законі України «Про вищу освіту», Положенні про акредитацію освітніх програм, а також у нормативно-правових актах, що регулюють діяльність НАЗЯВО. Водночас пріоритетним завданням для України в процесі євроінтеграції є подальше відстеження нових акцентів і тенденцій у європейських стандартах та рекомендаціях щодо якості освіти, а також їх своєчасне впровадження в національне законодавство.*

ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ:
НАУКОВІ ЗАПИСКИ

***Ключові слова:** акредитація освітніх програм, інституційний аудит, внутрішній контроль, процес оцінювання.*

**Strategies for Ensuring the Quality of Education in Higher Education
Institutions of Ukraine Based on European Standards**

Viktoriia Zubchenko,

PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Finance, Banking
and Insurance of the Bila Tserkva National Agrarian University, 09117, Bila
Tserkva, sq. Soborna 8/1, Ukraine, vikazubchenko@ukr.net, ORCID
<https://orcid.org/0000-0002-1292-1726>

Iryna Herasymenko,

PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Finance, Banking
and Insurance of the Bila Tserkva National Agrarian University, 09117, Bila
Tserkva, sq. Soborna 8/1, Ukraine, irina-gerasimenko@ukr.net, ORCID
<https://orcid.org/0000-0002-7829-8009>

Valentina Olianich,

Doctor of Historical Sciences, Associate Professor, Professor of the Department of
History and Socio-Economic Disciplines of the Kharkiv Humanitarian and
Pedagogical Academy, 61001, Kharkiv, ave. Shota Rustaveli 7, Ukraine,
valentina.olyanich@gmail.com, ORCID <https://orcid.org/0000-0002-7880-6579>

***Abstract:** The peculiarities of strategies for ensuring the quality of education
in higher education institutions of Ukraine are substantiated by disclosing the
content of their components based on European standards, and the main directions*

*expedient for the implementation of measures aimed at improving the quality of domestic higher education are identified. The study deals with a set of **methods**, namely, general scientific (analysis, synthesis), detailed and comparative, which allowed to analyse the strategies of ensuring the quality of national higher education, and compare them with the requirements of the European standards, assessing the state of their implementation in the national legislation on higher education. The **results of the study** show that a number of principles should be taken into account when developing algorithms for the system of internal quality assurance based on European standards. In particular, the autonomy of the university, systematic monitoring procedures, management of international educational programmes, etc. European standards provide requirements for the independence, autonomy and responsibility of the NAAHE and independent higher education assessment and quality assurance institutions. Taking into account the results of the study, the **conclusion** is made that these requirements have been successfully implemented in the Ukrainian higher education legislation - the Law of Ukraine 'On Higher Education' and the Regulations on Accreditation of Educational Programmes, as well as regulations governing the activities of the NAQA. At the same time, further monitoring of new emphases and trends in European standards and recommendations on quality education, as well as their timely implementation in the national legislation is a priority task for Ukraine in the process of European integration.*

Keywords: *accreditation of educational programs, institutional audit, internal control, evaluation process.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. В умовах чіткого євроінтеграційного курсу України важливим є врахування та дотримання

європейських стандартів та практик у багатьох сферах суспільного життя. Покращення якості освіти є одним із пріоритетних завдань Болонського процесу. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом закріплює зобов'язання сторін щодо активізації співпраці у сфері вищої освіти. Основна мета цієї співпраці – створення сучасних та реформованих систем вищої освіти. Крім цього, акцентується увага на забезпеченні високої якості та значущості освіти, поглибленні взаємодії між закладами освіти, а також на сприянні мобільності викладачів і студентів [1]. Водночас це передбачає не лише адаптацію до європейських стандартів, а й розвиток досягнень та збереження найкращих традицій української вищої школи [2].

Отже, дослідження питань забезпечення якості національної вищої освіти в контексті аналізу європейських стандартів, рекомендацій і практик є надзвичайно актуальним і своєчасним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика забезпечення покращення якості вищої освіти розглядається в низці наукових досліджень. Так, питання теоретичних, організаційних та нормативних основ європейського зразка забезпечення якості освіти було досліджено в монографії А. Сбруєвої та І. Єременко. Науковці виокремили етапи формування європейського виміру якості вищої освіти та визначили перспективи його подальшого розвитку [3].

Європейські підходи до обраної проблематики досліджувала також І. Соколова. Учена обґрунтувала Європейську модель забезпечення якості, проілюструвала контекст освітньої політики, шляхи її здійснення провайдерами вищої освіти [4]. Питання забезпечення якості вищої освіти в умовах євроінтеграційного курсу України було предметом наукового інтересу таких науковців, як О. Локшина [5], Т. Кристопчук [6], Ю. Рега, Д. Волковецький [7].

П. Саух, М. Набок, О. Кізілов, І. Кузіна досліджували питання якості вищої освіти в контексті її оцінювання здобувачами [8]. Проблематику якості освіти як комплексного поняття та суспільного феномену досліджувала Л. Рябовол. Учена зробила висновки, згідно з якими якість освіти – це динамічний суспільно-освітній феномен, зовнішньо детермінований такими чинниками, як рівень політичного, соціально-економічного й культурного розвитку суспільства [9].

Аспект державного регулювання якості вищої освіти був предметом дослідження І. Семенець-Орлової та Н. Грабовенко [10]. К. Солодюк акцентувала на важливості дотримання принципу академічної доброчесності як одного з чинників забезпечення якості освіти [11]. Окрему увагу внутрішньому забезпеченню якості вищої освіти як елементу загальної системи приділили О. Кошлань, О. Колдов, Л. Олійник [12].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значну кількість наукових праць, присвячених обраній проблематиці, потребують більш ґрунтовного аналізу положення Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG) (далі – Стандартів) [13]. Хоча окремі аспекти цього документа знайшли відображення в наукових дослідженнях, комплексного аналізу складових забезпечення якості вищої освіти та стратегій їх реалізації досі не було здійснено.

В умовах євроінтеграційного курсу України необхідним є оцінювання відповідності національної нормативно-правової бази вимогам європейських стандартів, підходів та рекомендацій. Це дасть змогу виявити напрями, у яких доцільні зміни чи доповнення до законодавства України з метою імплементації європейських стандартів та запозичення позитивного зарубіжного досвіду.

Внесок статті полягає в здійсненні комплексного аналізу положень Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти та їхньої відповідності національній нормативно-правовій базі України.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета дослідження – обґрунтувати особливості стратегій забезпечення якості освіти в закладах вищої освіти України через розкриття змісту їхніх складових на основі європейських стандартів.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням здобутих наукових результатів. З огляду на чіткий та безальтернативний курс України до рівноправного членства в європейському співтоваристві, стратегічні цілі, визначені державою, повинні узгоджуватися із зобов'язаннями, передбаченими Угодою про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (далі – Угода про асоціацію) [1]. У цьому документі на законодавчому рівні зафіксовано прагнення до поглиблення співпраці України та ЄС у сфері вищої освіти. Відповідно, при розробленні стратегій забезпечення якості освіти у вітчизняних закладах вищої освіти (ЗВО) особливо важливим є врахування та чітке дотримання європейських стандартів. Сучасні європейські стандарти та рекомендації сприяють підвищенню якості освітнього процесу в Україні, формуючи підґрунтя для забезпечення високої конкурентоспроможності випускників ЗВО на світовому ринку праці. Підвищення якості вищої освіти в Україні, як слушно зазначає П. Саух, сприятиме перетворенню вітчизняних ЗВО на провідні центри інтелектуальної підтримки та наукового забезпечення соціального й економічного розвитку на секторальному, регіональному, державному та глобальному рівнях [14, с. 4]. Особливо це актуально в умовах сьогодення, оскільки немало сучасних ЗВО України продовжують дотримуватись

застарілої «індустріальної» логіки, як стверджує Г. Калінічева, тримаючись за державне замовлення та відповідне фінансування [15, с. 27].

Європейські стандарти щодо забезпечення якості освіти містять три основні складові: 1) внутрішнє забезпечення якості; 2) зовнішнє забезпечення якості; 3) агентства забезпечення якості.

Ці складові є нерозривно пов'язаними між собою за своїм змістом та природою. Першою зі складових забезпечення якості національної вищої освіти є впровадження системи внутрішнього забезпечення якості, яка є основою для ефективного самоконтролю та безперервного вдосконалення освітніх процесів. Так, відповідно до Стандартів [13] ЗВО повинні розробити політику щодо забезпечення якості, яка є публічною. Остання є найбільш ефективною, коли транслює взаємозв'язок між дослідженнями та навчанням. Важливим є також врахування національних передумов, у яких функціонує ЗВО, а також його стратегічний підхід. При побудові такої системи на основі європейських стандартів необхідним є врахування низки принципів (рис. 1).

Рисунок 1

Фундаментальні принципи системи внутрішнього забезпечення якості освіти, що засновані на європейських стандартах

Джерело: власна розробка авторів.

Заклади вищої освіти повинні мати не лише розроблену, але й оприлюднену стратегію забезпечення якості. Вона є одним із основних компонентів стратегічного управління закладом.

Важливою складовою внутрішнього забезпечення якості освіти є також студентоцентричне навчання, викладання та оцінювання. Цей підхід відіграє важливу роль у забезпеченні активної участі здобувачів в освітньому процесі, підвищенні їхньої мотивації та розвитку саморефлексії. Студентоцентричне навчання орієнтоване на врахування й використання різних методів надання освітніх послуг, що є доцільними в конкретних умовах. Воно заохочує гнучке застосування різних педагогічних підходів, регулярну оцінку та коригування методів навчання. Впровадження цього підходу забезпечує відчуття автономії в студентів, а також підтримку з боку викладача, що сприяє їхньому ефективному розвитку. Крім того, важливо розробити та реалізувати належну процедуру для розгляду скарг здобувачів.

Заклади вищої освіти повинні контролювати компетентність викладачів, а процедури їх набору та розвитку повинні бути чіткими, відкритими та прозорими. Без сумніву, роль викладача у створенні можливостей для здобуття знань, компетентностей та навичок, а також позитивного та якісного досвіду в здобувачів неможливо переоцінити. С. Ніколаєнко зауважує з цього приводу, що, попри всі динамічні зміни, у центрі системи якісної освіти завжди залишається високопрофесійний викладач, здатний допомогти здобувачеві сформувати його траєкторію розвитку [16, с. 4]. Водночас проблемою в цьому аспекті в Україні є неконкурентна заробітна плата та умови праці викладачів, недостатність управлінської підготовки керівного складу закладів вищої освіти.

Саме заклади вищої освіти несуть відповідальність за забезпечення наявності висококваліфікованого та професійного викладацького складу, а

також за створення для нього сприятливого середовища для ефективної роботи. Важливим аспектом є заохочення наукової діяльності, а також підтримка інновацій у методах викладання та використанні нових технологій. Крім того, необхідне достатнє фінансування освітньої та викладацької діяльності, що дозволяє забезпечити доступність ресурсів та належну підтримку здобувачів. До цих ресурсів належать як бібліотеки, устаткування та ІТ-інфраструктура, так і допомога у формі консультацій наставників, радників тощо. Така допомога є особливо важливою для сприяння мобільності здобувачів як у межах національної системи вищої освіти, так і між різними освітніми системами на міжнародному рівні. Ресурсне забезпечення може бути створено та організовано в різний спосіб залежно від умов, які може запропонувати ЗВО. Важливо, щоб здобувачі були проінформовані про доступність таких послуг.

У контексті підтримки мобільності здобувачів варто звернути увагу на Паризький звіт 1 «Відбудова України: принципи та політика» 2022 року, у якому зазначено, що оскільки відбудова здійснюватиметься одночасно з європейською та євроатлантичною інтеграцією України, освітня галузь має фокусуватися на розвитку зв'язків з іноземними ЗВО, щоб поглибити обмін ідеями й талантами та розвивати спільні проєкти [17, с. 355]. Вимушена міграція українських громадян до країн Європейського Союзу та інших регіонів у контексті повномасштабної війни зумовлює необхідність акцентування на розвитку мобільності здобувачів вищої освіти, пошуку нових можливостей для їхнього навчання та професійного розвитку в міжнародному середовищі. У 2023 році вища освіта в Україні продовжувала функціонувати в умовах воєнного стану, проте освітній процес здійснювався, міжнародна діяльність активізувалася.

П. Саух, М. Набок, О. Кізілов, І. Кузіна слушно зазначають, що матеріально-технічна база освітнього процесу в ЗВО потребує суттєвого зміцнення, особливо в контексті цифровізації освіти та організації якісного дистанційного навчання [8, с. 7]. Не менш важливим є підвищення цифрової компетенції викладачів.

Окремим стандартом, який заслуговує на увагу, є те, що ЗВО мають оприлюднювати зрозумілу, точну, об'єктивну, своєчасну та легкодоступну інформацію про свою діяльність, включаючи освітні програми [13]. Така інформація є корисною як для здобувачів закладу, так і для абітурієнтів, випускників, а також для громадськості.

Заклади вищої освіти повинні здійснювати систематичний моніторинг та періодичний перегляд освітніх програм для оцінювання їхньої відповідності досягненню визначених цілей і потреб здобувачів. Це забезпечуватиме надання освітніх послуг на відповідному рівні, а також сприятиме створенню ефективного освітнього середовища для здобувачів. Зміст програми зіставляється з актуальними дослідженнями у певній галузі знань для з'ясування її відповідності сучасним вимогам. Оцінюється рівень навчального навантаження на здобувачів, ефективність процедур їх оцінювання. Порівнюються очікування здобувачів та реальний рівень їхнього задоволення програмою, а також оцінюється якість наданих освітніх послуг. Зібрані дані підлягають ретельному аналізу, на основі якого програма адаптується до вимог сучасного освітнього середовища, оновлюється та публікується для забезпечення прозорості й доступності змін.

На окрему увагу заслуговує система зовнішнього забезпечення якості вищої освіти. Важливим і значущим аспектом є те, що зовнішнє забезпечення якості освіти повинно здійснюватися за участю групи зовнішніх експертів, до складу яких входять здобувачі освіти, роботодавці та фахівці відповідного

профілю. Для забезпечення справедливості та неупередженості, висновки повинні ґрунтуватися на чітко визначених критеріях, що системно та послідовно інтерпретуються. Ці висновки можуть бути представлені у формі рекомендацій, оцінок або офіційних рішень, що мають на меті підвищення якості освітнього процесу та визначення його відповідності сучасним вимогам. Формується експертний звіт, який, своєю чергою, повинен бути доступний академічній спільноті та всім зацікавленим особам. Експертний звіт є базою для подальших заходів, які буде здійснювати ЗВО на підставі зовнішнього оцінювання. Також він відображає важливі відомості про діяльність установи для суспільства. Водночас право ЗВО на справедливе прийняття рішень забезпечується можливістю подання скарг та апеляцій.

Європейський стандарт зовнішнього забезпечення якості вищої освіти передбачає, що будь-які висновки або судження повинні базуватися на чітких і попередньо оприлюднених критеріях, які застосовуються послідовно, незалежно від результату оцінювання [13]. У разі складання експертного звіту, його необхідно опублікувати, адже цей документ є основою для подальших дій закладу освіти у відповідь на зовнішнє оцінювання та забезпечує інформування суспільства про діяльність закладу. Обов'язкова структура такого звіту містить опис контексту, конкретної процедури, доказів, аналізу й результатів, а також висновки, приклади належної практики, рекомендації до дій тощо.

Ще одним компонентом системи забезпечення якості національної вищої освіти є діяльність Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (далі – НАЗЯВО) і незалежних установ оцінювання та забезпечення якості вищої освіти.

Цікавим та вартим уваги в цьому контексті є досвід Швеції. Одним із принципів забезпечення якості вищої освіти в цій державі є добровільність та

мотиваційна зацікавленість кожного закладу вищої освіти в проведенні незалежного експертного оцінювання якості, а також обов'язкове упровадження університетських рейтингів у систему зовнішнього незалежного оцінювання якості [18, с. 80].

Законом України «Про вищу освіту» передбачено забезпечення незалежності в діяльності НАЗЯВО, що відповідає вимогам європейських стандартів та рекомендацій про незалежність та автономність агенцій, а також їх відповідальність за свою діяльність та результати цієї діяльності [2].

При оцінюванні дотримання критерію незалежності агентства важливо враховувати як організаційну, так і операційну незалежність. Організаційна незалежність зазвичай закріплюється в офіційних документах, таких як законодавчі акти чи статuti, тоді як операційна незалежність передбачає самостійність у визначенні та реалізації процедур і методів роботи агентства. Зокрема, процес підбору та призначення експертів повинен бути незалежним.

Агентства підзвітні своїм стейкхолдерам, а їхня діяльність має ґрунтуватися на принципах доброчесності та високого професіоналізму. Пріоритетом є постійне вдосконалення роботи для забезпечення оптимальної якості послуг. У роботі агентств неприпустимі будь-які прояви нетолерантності чи дискримінації.

Агенції також повинні систематично оприлюднювати звіти про результати своєї діяльності. Важливо, щоб вони проходили зовнішню перевірку не рідше ніж один раз на п'ять років. Успішне проходження такої перевірки підтверджує відповідність європейським стандартам. Крім того, ця процедура дозволяє агентству переоцінити та проаналізувати свою діяльність, а також перевірити її на відповідність вимогам європейських стандартів якості.

У цьому контексті варто зазначити, що в Законі України «Про вищу освіту» успішно імплементована вищезазначена вимога. Так, нормою ч. 2 ст. 18 цього Закону встановлено, що НАЗЯВО щороку готує та оприлюднює звіт про власну діяльність [2], а також готує документи з пропозиціями щодо вдосконалення законодавчого регулювання.

У цьому контексті потрібно зазначити, що після прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення якості вищої освіти» було напрацьовано оновлене Положення про акредитацію освітніх програм. До критеріїв оцінювання освітніх програм було додано пункт 2.9, у якому йдеться про те, що освітня програма забезпечує набуття здобувачами вищої освіти компетентностей, спрямованих на досягнення глобальних цілей сталого розвитку до 2030 року, проголошених резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй [19].

Висновки. Дотримання європейських стандартів та рекомендацій при забезпеченні якості освіти в Україні є невіддільною складовою євроінтеграційного процесу. Сучасні підходи сприяють покращенню якості та ефективності освітнього процесу. Одним із пріоритетних напрямів є впровадження системи внутрішнього забезпечення якості. При розробленні системи на основі європейських стандартів необхідним є врахування таких принципів, як автономність університету, систематичність у здійсненні моніторингових процедур, впровадження міжнародних освітніх програм, інтерактивних технологій навчання, удосконалення матеріально-технічного забезпечення, дотримання академічної доброчесності, академічної культури. Європейськими стандартами передбачено вимогу до закладів вищої освіти щодо наявності оприлюдненої політики забезпечення якості. Система зовнішнього забезпечення якості вищої освіти передбачає здійснення таких процедур і заходів: забезпечення ефективності процесів і процедур

внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності, наявності системи проведення процедур зовнішнього забезпечення якості, визначення та оприлюднення прозорих критеріїв ухвалення рішень, створення доступної та зрозумілої системи звітності, здійснення регулярного моніторингу роботи систем забезпечення якості та механізмів реагування на отримані рекомендації тощо. Забезпечення якості діяльності НАЗЯВО й незалежних установ оцінювання та забезпечення якості вищої освіти є складовою системи забезпечення якості національної вищої освіти. У Законі України «Про вищу освіту» якісно імплементовано вимоги європейських стандартів щодо незалежності, автономної діяльності та відповідальності агенцій.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці пропозицій для більш ґрунтовного впровадження європейських стандартів забезпечення якості вищої освіти в національне правове поле. Зокрема, це передбачає підготовку рекомендацій щодо внесення змін і доповнень до чинних нормативно-правових актів, а також удосконалення механізмів практичного впровадження вже наявних алгоритмів. Водночас, з огляду на динамічність європейських підходів до забезпечення якості освіти, важливим завданням залишається моніторинг нових тенденцій, їх наукове дослідження та своєчасне врахування в законодавстві України.

Список використаних джерел

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : ратифіковано із заявою Законом № 1678-VII від 16.09.2014. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (дата звернення: 11.10.2024)

2. Про вищу освіту : Закон України від 01 липня 2014 року № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 07.10.2024).
3. Сбруєва А. А., Єременко І. В. Формування європейського виміру забезпечення якості вищої освіти в контексті інтернаціоналізації освітнього простору : монографія. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. 254 с.
4. Соколова І. Європейські підходи і практики забезпечення якості вищої освіти. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика (Серія: педагогічні науки)*. 2020. Вип. 2(63). С. 104–113. URL : <http://npo.kubg.edu.ua/article/view/207021/207127> (дата звернення: 08.10.2024).
5. Локшина О. Забезпечення якості вищої освіти в умовах європеїзації України. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика (Серія: педагогічні науки)*. 2018. Вип. № 3–4 (56–57). С. 127–132. URL : <http://npo.kubg.edu.ua/article/view/181987/181883> (дата звернення: 08.10.2024).
6. Кристопчук Т. Система забезпечення якості вищої освіти: зарубіжний досвід. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика (Серія: педагогічні науки)*. 2016. Вип. 3–4 (48–49). С. 99–103. DOI: [https://doi.org/10.28925/1609-8595.2016\(3-4\)99103](https://doi.org/10.28925/1609-8595.2016(3-4)99103).
7. Рега Ю. О., Волковецький Д. С. Роль міжнародного співробітництва в удосконаленні юридичної освіти в Україні: взаємодія з міжнародними партнерами. *Академічні візії*. 2024. № 33. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.12733256>
8. Саух П. Ю., Набок М. В., Кізілов О. І., Кузіна І. І. Якість вищої освіти в Україні очима студентів. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2021. № 3(2). С. 1–8. DOI: <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-2-11-5>

9. Рябовол Л. Т. Якість вищої освіти як комплексне поняття та суспільний феномен. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2023. № 209. С. 98–103. DOI: 10.36550/2415-7988-2022-1-209-98-103
10. Семенець-Орлова І. А., Грабовенко Н. В. Забезпечення якості вищої освіти в Україні: аспект державного (де)регулювання. *Публічне урядування*. 2020. № 5(25). С. 232–243. [https://doi.org/10.32689/2617-2224-2020-5\(25\)-232-243](https://doi.org/10.32689/2617-2224-2020-5(25)-232-243)
11. Солодюк К. Н. Академічна доброчесність у професійній підготовці майбутніх викладачів. *Академічна доброчесність, відкрита наука та штучний інтелект: як створити доброчесне освітнє середовище : збірник есе програми підвищення кваліфікації / упорядники: А. Артюхов, М. Віхляєв, Ю. Волк (18 вересня – 18 жовтня 2023 року). Львів – Торунь : Liha-Pres, 2023. С. 442–445.*
12. Кошлань О, Колдов О., Олійник Л. Система внутрішнього забезпечення якості вищої освіти: досвід провідних закладів вищої освіти України. *Військова освіта*. 2022. № 1 (45). С. 112–122. DOI: <https://doi.org/10.33099/2617-1783/2022-45/112-122>
13. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG). Київ: ТОВ «ЦС», 2015. 32 с. URL: https://www.britishcouncil.org.ua/sites/default/files/standards-and-guidelines_for_qa_in_the_ehea_2015.pdf (дата звернення: 10.10.2024).
14. Саух П. Ю. Стратегічне бачення нової моделі вищої освіти: рух до створення університетів світового класу. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2020. Т. 2. № 2. С. 1–6. <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2020-2-2-13-7>

15. Калінічева Г. Якість вищої освіти як складова формування людського капіталу: виклики для України. *Освітологія*. 2021. № 10. С. 24–36. DOI: <https://doi.org/10.28925/2226-3012.2021.103>
16. Ніколаєнко С. М. Якість вищої освіти – запорука конкурентоспроможності українських університетів. *Вісник НАПН України*. 2020. № 2 (2). С. 1–7. DOI: <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2020-2-2-13-5>
17. Відбудова України: принципи та політика. Паризький звіт 1 / За ред. Ю. Городніченка, І. Сологуб, Б. В. ді Мауро. CEPR Press, 2022. 507 с.
18. Tsyuk O. Directions of the implementation of the Swedish experience for quality assurance of higher education in Ukraine. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика (серія: педагогічні науки)*. 2019. № 2 (59). С. 78–82. DOI: <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2019.2.7882>
19. Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України 15 травня 2024 року № 686. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1013-24#Text> (дата звернення: 07.10.2024).